TRANSPUNEREA ÎN LEGISLAȚIA NAȚIONALĂ A PREVEDERILOR ACORDULUI DE ASOCIERE ÎNTRE UNIUNEA EUROPEANĂ ȘI REPUBLICA MOLDOVA ÎN DOMENIUL RECICLĂRII DEȘEURILOR

TRANSPOSITION INTO NATIONAL LEGISLATION OF THE PROVISIONS OF THE ASSOCIATION AGREEMENT BETWEEN THE EUROPEAN UNION AND THE REPUBLIC OF MOLDOVA IN THE FIELD OF WASTE RECYCLING

Virginia ZAHARIA,
doctor, conferențiar universitar,
Universitatea Cooperatist-Comercială din Moldova

Veronica POZNEACOVA,
specialist Secția de Relații Internaționale,
Universitatea de Stat din Moldova

SUMMARY

In 2014 was signet the Association Agreement between the EU and the Republic of Moldova in Brussels. One of the priority areas in this agreement represents the area of the environment, which includes waste management. In this field, the EU adopted several directives, some of which should be transposed into the national legislation of the Republic of Moldova. In this study, we analyses the EU directives and its transpose into the national legislation of the Republic of Moldova.

Keywords: *environment, waste management, EU, the Association Agreement, legislation.*

Acordul de Asociere dintre UE și Republica Moldova – considerații generale. În iunie 2008 a expirat termenul de zece ani prevăzut pentru Acordul de Parteneriat și Cooperare (în continuare APC), existând necesitatea substituirii acestui acord cu altul. UE a decis să propună partenerilor din Europa de Est, pe care îi trata nu ca pe vecini ai Europei, ci ca pe vecini în Europa, o nouă „generație" de acorduri. În acest context, la 12 ianuarie 2010, Republica Moldova și Uniunea Europeană s-au angajat în negocierea unui document ambițios – Acordul de Asociere – care să înlocuiască APC. Paralel, autoritățile europene au negociat și, la finele anului 2010, au definitivat cu Guvernul Republicii Moldova Planul de Acțiuni în domeniul liberalizării regimului de vize [10], care conținea patru blocuri importante: securitatea documentelor; imigrația ilegală; ordinea publică și securitatea; relațiile externe și drepturile fundamentale [13, p. 22-25].

La 27 iunie 2014 la Bruxelles a fost semnat Acordul de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora [1], pe de altă parte. Ratificarea acestui acord de Parlamentul Republicii Moldova a fost la 2 iulie 2014, iar de către Parlamentul European la 13 noiembrie 2014. În același timp, Acordul de Asociere intră în vigoare la 01 iulie 2016, cum a fost notificat de către Secretariatul General al Consiliului Uniunii Europene, care este depozitar al Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte. Acest Acord stipulează un nou cadrul normativ pentru avansarea relațiilor dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană spre o treaptă calitativ superioară, cea a integrării economice cu Europa [14, p.167-172]. În mod sigur aceste trei facilități: liberalizarea regimului de vize, semnarea Acordului de Asociere și al DCFTA reprezintă condiționalitatea pozitivă a UE față de Republica Moldova [12, p. 136-144]. În Acordul de Asociere sunt stabilite prevederile cu caracter obligatoriu, aranjamente de cooperare în toate sectoarele economice. Pentru a implementa prevederile Acordului de Asociere, prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 38 din 01 februarie 2016, a fost aprobat Planul național de armonizare a legislației pentru anul 2016 [14, p. 167-172].

Protecția mediului înconjurător. Cooperarea Republicii Moldova cu UE în domeniul mediului pornește de la premisa că dezvoltarea economică poate fi durabilă dacă se ia în considerare ecologizarea acesteia. Protecția mediului are impact asupra sănătății oamenilor, de aceea, întreprinderile și companiile vor fi motivate ca eficiența lor economică să depindă de eforturile de conservare a mediului [13, p.47]. Reglementarea domeniului mediului se regăsește în Capitolul 16 din Acordul de Asociere încheiat între UE și Republica Moldova [1]. Cooperarea vizează conservarea, protejarea, îmbunătățirea și reabilitarea calității mediului, protecția sănătății umane, utilizarea durabilă a resurselor naturale și promovarea măsurilor la nivel internațional pentru a aborda problemele legate de mediu la nivel regional sau global [1, art.87]. Cooperarea va cuprinde elaborarea strategiei generale și sectoriale de mediu privind calitatea aerului, gestionarea calității și resurselor de apă; gestionarea deșeurilor și resurselor; protecția biodiversității și naturii; poluarea industrială, pericolele industriale și substanțele chimice, poluarea fonică, protecția solului, mediul urban și rural, inovațiile ecologice, incluzând grafice clar definite și indicatori de bază pentru implementare, responsabilitățile administrative, precum și strategiile de finanțare pentru investițiile în infrastructură și tehnologie [13, p. 47].

Domeniile de cooperare sunt prevăzute de art. 87 [1, art. 87] și includ următoarele: (a) guvernanța în materie de mediu și aspecte orizontale, inclusiv o evaluare a impactului asupra mediului și o evaluare strategică de mediu, educația și formarea, răspunderea pentru daune aduse mediului, combaterea infracțiunilor împotriva mediului, cooperarea transfrontalieră, accesul la informații în materie de mediu, la procesele de luare a deciziilor și la procedurile de control administrativ și judiciar eficace; (b) calitatea aerului; (c) calitatea apei și gestionarea resurselor de apă, inclusiv gestionarea riscurilor de inundații, deficitul de apă și seceta; (d) gestionarea deșeurilor și a resurselor, precum și transferul deșeurilor; (e) protejarea naturii, inclusiv conservarea și protecția diversității biologice și peisagistice; (f) poluarea industrială și riscurile industriale; (g) produsele chimice; (h) poluarea fonică; (i) protecția solului; (j) mediul urban și rural; (k) taxele și redevențele de mediu; (l) sistemele de monitorizare și de informare în domeniul mediului; (m) inspecțiile și asigurarea respectării legii, precum și (n) ecoinovarea, inclusiv cele mai bune tehnologii disponibile [1, art. 87]. În conformitate cu prevederile art.91, Republica Moldova realizează transpunerea legislației naționale cu actele normative ale UE și cu instrumentele internaționale menționate în Anexa XI la Acordul de Asociere, în conformitate cu dispozițiile din anexa respectivă [1, art.91].

Gestionarea deșeurilor. În domeniul gestionării deșeurilor și a resurselor Republica Moldova s-a angajat să implementeze următoarele directive: Directiva 2008/98/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 noiembrie 2008 privind deșeurile [8], Directiva 1999/31/CE a Consiliului din 26 aprilie 1999 privind depozitele de deșeuri, astfel cum a fost modificată prin Regulamentul (CE) nr. 1882/2003 [2], Directiva 2006/21/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 martie 2006 privind gestionarea deșeurilor din industriile extractive [3]. Alte directive în domeniul gestionării deșeurilor sunt următoarele: Directiva 2012/19/UE privind deșeurile de echipamente electrice și electronice (DEEE) [5], Directiva 94/62/CE privind ambalajele și deșeurile de ambalaje [6], Directiva 2006/66/ CE privind bateriile și acumulatorii și deșeurile de baterii și acumulatorii [4].

Republica Moldova s-a angajat să implementeze următoarele dispoziții din Directiva privind deșeurile [8]: să adopte legislația națională și să desemneze autoritățile competente, să pregătească planuri de gestionare a deșeurilor în conformitate cu cele cinci niveluri ale ierarhiei deșeurilor și programe de prevenire a generării deșeurilor, să stabilească mecanismul de recuperare integrală a costurilor în conformitate cu principiul poluatorul plătește și cu principiul extins al responsabilității producătorului, să instituie un sistem de autorizare pentru unitățile/întreprinderile care desfășoară activități de eliminare sau de valorificare a deșeurilor, cu obligații specifice pentru gestionarea deșeurilor periculoase, să creeze registrul de colectare a deșeurilor și de unități și întreprinderi de transport [3].

În scopul implementării prevederii acestei directive, a fost adoptată Legea RM nr. 209 din 29-07-2016 privind deșeurile [11]. În legea respectivă a fost definită autoritatea competentă pentru gestionarea deșeurilor, și anume Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, care elaborează, pregătește spre aprobare și coordonează realizarea Strategiei naționale de gestionare a deșeurilor și Programul național pentru gestionarea deșeurilor, inițiază și asigură elaborarea, promovarea spre aprobare și coordonarea realizării actelor legislative și actelor normative ale Guvernului în domeniul; dirijează metodologic organizarea evaluării impactului asupra mediului evaluării strategice de mediu și a expertizei ecologice de stat; asigură coordonarea procesului de stabilire a instrumentelor economice pentru reducerea efectelor negative cauzate de

deșeuri pentru mediu, cât și exercită alte atribuții importante în domeniul gestionării deșeurilor [11, art. 9].

Art. 29 alin. (1) din Legea Nr. 209 din 29-07-2016 privind deșeurile prevede că "Costurile operaționale de gestionare a deșeurilor se acoperă: a) în conformitate cu principiul „poluatorul plătește" – de către producătorul inițial de deșeuri sau, după caz, de deținătorul actual ori anterior al deșeurilor, care încredințează deșeurile unei unități specializate în colectare, transportare, depozitare, valorificare sau eliminare a acestora" [11, art.29], ceea ce corespunde standardelor internaționale. Legiuitorul a reglementat procedura de eliberare a autorizației de mediu pentru gestionarea deșeurilor la nivel național și cel local în art. 24-28. A fost introdus sistemul informațional automatizat „Managementul deșeurilor" instituit în scopul colectării, stocării și procesării informației în domeniul gestionării deșeurilor [11, art. 33]. Prin urmare, putem concluziona că Directiva UE privind deșeurile a fost transpusă cu succes în legislația națională.

Directiva privind depozitele de deșeuri [2] urmează să fie transpusă în legislația națională în următoarele aspecte: clasificarea depozitelor de deșeuri; pregătirea unei strategii naționale de reducere a cantității de deșeuri urbane biodegradabile destinate depozitelor de deșeuri; crearea unui sistem de cerere și autorizare și a unor proceduri de acceptare a deșeurilor; instituirea unor proceduri de control și monitorizare în etapa de exploatare a depozitelor de deșeuri și a unor proceduri de închidere și posttratare pentru depozitele de deșeuri care urmează a fi dezafectate; crearea planurilor de amenajare pentru depozitele de deșeuri existente; crearea unui mecanism de calculare a costurilor; garantarea faptului că deșeurile relevante sunt tratate înainte de a fi evacuate în depozitele de deșeuri.

Directiva privind gestionarea deșeurilor din industriile extractive [3] prevede adoptarea legislației naționale și desemnarea autorității (autorităților) competente, stabilirea unui sistem care ar garanta întocmirea planurilor de gestionare a deșeurilor (identificarea și clasificarea instalațiilor de gestionare a deșeurilor; caracterizarea deșeurilor), stabilirea unui sistem de autorizare, de garanții financiare și a unui sistem de inspecție, stabilirea de proceduri pentru gestionarea și monitorizarea golurilor de excavare, instituirea unor proceduri de închidere și post-închidere aplicabile instalațiilor de gestionare a deșeurilor miniere, întocmirea unui inventar de instalații de gestionare a deșeurilor miniere închise.

În Legea RM nr. 209 din 29-07-2016 privind deșeurile [11], depozitul de deșeuri este definit ca un amplasament de evacuare a deșeurilor pentru depozitarea lor pe sau în pământ (în subsol), care include: spații interne pentru evacuarea deșeurilor (un producător de deșeuri își construiește propriul depozit pentru evacuarea deșeurilor la locul de producție); și amplasamente permanente (pentru o perioadă mai lungă de un an), care sunt utilizate pentru depozitarea temporară a deșeurilor. Art. 25 din Legea RM privind deșeurile instituie o procedură specială de eliberare a autorizațiilor de mediu, care se rezumă la depunerea cererii de autorizare de mediu pentru gestionarea deșeurilor la sediul autorității de reglementare sau la sediul subdiviziunilor teritoriale ale autorității de reglementare de către operatorul instalației și/sau activității de gestionare a deșeurilor. Autorizația urmează să fie eliberată de către autoritatea competentă în formatul stabilit de către Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului [11]. Legea reglementează setul de documente, care urmează să fie prezentat pentru obținerea autorizației. În procesul de obținere a autorizației se solicită și se obține avizul Inspectoratului pentru Protecția Mediului prin intermediul ghișeului unic, în baza actului de inspecție privind respectarea normelor de protecție a mediului [11, art. 2, pct. 8]. Prin urmare, din prevederile legislației în vigoare, putem concluziona că la nivel național a fost creat un sistem complex de cerere și autorizare pentru gestionarea deșeurilor. Procedura de control este reglementată de art. 30-31 din Legea RM privind deșeurile, în conformitate cu care controlul se desfășoară în condițiile Legii RM nr. 235-XVI din 20 iulie 2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător și ale Legii RM nr. 131 din 08 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător (art.30, pct.1). De asemenea, este stabilit cercul de subiecți, care desfășoară controlul de mediu: „(1) Autoritățile teritoriale de mediu inspectează și iau măsuri pentru respectarea de către cei implicați în gestionarea deșeurilor a legislației de mediu și a condițiilor de autorizare stabilite conform legii" (art. 31, pct.1). Alte autorități responsabile sunt autoritățile teritoriale pentru sănătate publică, autoritățile vamale, reprezentanții Inspectoratului pentru Protecția Mediului și ai subdiviziunilor teritoriale ale acestuia. Prin urmare, conchidem că Republica Moldova a creat un sistem ramificat și complex de organe, care desfășoară controlul de stat în domeniul gestionării și depozitării, care este exercitat inclusiv de către subdiviziunile teritoriale.

Totodată, prin Hotărârea Guvernului RM nr.248 din 10.04.2013 a fost aprobată Strategia de gestionare a

deșeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013-2027 [9], care prezintă planificarea gestionării deșeurilor, aspectele legate de calcularea și recuperarea costurilor, cât și măsurile, care urmează a fi întreprinse pentru atingerea obiectivelor trasate.

Concluzii. În cadrul Acordului de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană domeniul mediului este unul prioritar, fiind strâns legat de dezvoltarea durabilă a economiei și a standardelor, care trebuie să fie respectate de companii în dependența de domeniul în care acestea activează. În prezent, în cadrul UE domeniul mediului este reglementat prin un număr semnificativ de directive, care impun anumite exigențe, ce trebuie să fie transpuse în legislația națională a Republicii Moldova. Constatăm, că Republica Moldova a transpus cu succes prevederile legislației internaționale în domeniul gestionării deșeurilor. A fost elaborat un șir de acte normative, care reglementează procedura de gestionare a deșeurilor, emiterea autorizației, controlul, autorități competente în domeniul. De asemenea, a fost elaborată Strategia de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013-2027, care reglementează transpunerea practică a prevederilor Legii privind deșeurile. Prin urmare, putem concluziona că în prezent Republica Moldova și-a îndeplinit angajamentele legate de transpunerea standardelor internaționale în legislația națională. În prezent, autoritățile trebuie să-și concentreze activitatea asupra implementării practice a reglementărilor elaborate prin dezvoltarea mecanismului de reciclare a deșeurilor.

BIBLIOGRAFIE

1. Acord de Asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte L 260/4. Jurnalul Oficial al Uniunii Europene. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:22014A0830(01)&from=RO

2. Directiva 2008/98/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 noiembrie 2008 privind deșeurile și de abrogare a anumitor directive din 22.11.2008. Jurnalul Oficial al UE L 312/3. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:32008L0098&from=RO

3. Directiva 1999/31/CE a Consiliului din 26 aprilie 1999 privind depozitele de deșeuri 15/Volumul 05 Jurnalul Ofícial al Uniunii Europene 31999L0031 l 182/1. Jurnalul Oficial al Uniunii Europene. https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/1999/31/oj/ron

4. Directiva 2006/21/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 martie 2006 privind gestionarea deșeurilor din industriile extractive și de modificare a Directivei 2004/35/CE 32006L0021 L 102/15. Jurnalul Oficial al UE. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX:32006L0021

5. Directiva 2012/19/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 iulie 2012 privind deșeurile de echipamente electrice și electronice (DEEE) L 197/38. Jurnalul Oficial al UE. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012L0019&from=IT

6. Directiva 94/62/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 decembrie 1994 privind ambalajele și deșeurile de ambalaje 31994L0062 L 365/10. Jurnalul Ofícial al UE. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:31994L0062&from=RO

7. Directiva 2006/66/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 6 septembrie 2006 privind bateriile și acumulatorii și deșeurile de baterii și acumulatori și de abrogare a Directivei 91/157/CEEText cu relevanță pentru SEE. 32006L0066 L 266/1. Jurnalul Ofícial al Uniunii Europene. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:32006L0066&from=RO

8. Directiva 2008/98/Ce a Parlamentului European și a Consiliului din 19 noiembrie 2008 privind deșeurile și de abrogare a anumitor directive din 22.11.2008 Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 312/3. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:32008L0098&from=RO

9. Legea RM Nr. 209 din 29-07-2016 privind deșeurile. Publicată la 23-12-2016 în Monitorul Oficial Nr. 459-471 art. 916. Modificat LP54 din 10.03.22, MO80-87/25.03.22 art.136, în vigoare 25.04.22. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=130544&lang=ro#

10. Hotărîrea Guvernului RM nr. 248 din 10.04.2013 cu privire la aprobarea Strategiei de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013-2027. Publicată la 12-04-2013 în Monitorul Oficial Nr. 82 art. 306. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=114412&lang=ro

11. Hotărîrea Guvernului RM nr. 122 din 04.03.2011 cu privire la aprobarea Programului național de implementare a Planului de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană în domeniul liberalizării

regimului de vize. Publicată la 11-03-2011 în Monitorul Oficial Nr. 37-38 art. 152. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=14331&lang=ro

12. Căldare, G., & Morari, C. (2017). Colaborarea Republicii Moldova cu Uniunea Europeană: probleme și priorități. Moldoscopie, 77(2).

13. Boțan Igor. Prevederile Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană: Ghid, Chișinău: Arc, 2014 (Tipogr. „Bons Offices"), 96 p.

14. Lapițkaia L., & Leahovcenco A. (2016). Aspectele practice de implementare în Moldova a prevederilor acordului de asociere între RM și UE aferente aplicării Directivei 2006/43/CE. Probleme moderne de dezvoltare ale UE și relațiile dintre RM și UE.